

УДК 330.14:17.023.35

А. Г. Герасименко, канд. екон. наук

*Київський національний торговельно-економічний
університет*

ПРОПОРЦІЇ РОЗПОДІЛУ СОЦІАЛЬНОГО КАПІТАЛУ В СУСПІЛЬСТВІ – КЛЮЧ ДО ВСТАНОВЛЕННЯ ВЕКТОРА ЙОГО ВПЛИВУ НА СУСПІЛЬНИЙ ДОБРОБУТ

У статті досліджено різні підходи до визначення соціального капіталу і його ролі в економіці, з'ясовано, що соціальний капітал може породжувати як позитивні соціально-економічні ефекти, стимулюючи економічний розвиток країни, так і негативні, стримуючи його, породжуючи суспільні диспропорції. Встановлено, що характер дії соціального капіталу є функцією ступеня рівномірності його розподілу в суспільстві.

Ключові слова: соціальний капітал, групи Патнема, групи Олсона, суспільний добробут.

Дослідження змісту та функцій соціального капіталу вважається досить новим напрямом наукової думки, незважаючи на те, що сама категорія була введена в науковий обіг ще сто років тому Л. Дж. Ганіфаном [1, с. 130–138]. У 1960-і рр. категорія "соціальний капітал" з'являється в роботах ряду американських урбаністів, з 1970-х – розробляється П. Бурдье [2, с. 241–258], Дж. Коулманом [3, с. 121–139], Г. Лоурі [4, с. 153–188] та ін. Втім справжньої популярності ця категорія та описуваний нею соціальний феномен набувають наприкінці 1990-х після виходу праці Р. Патнема "Примушуючи демократію працювати: громадянські традиції в сучасній Італії". У ній Р. Патнем визначає соціальний капітал як глибокі традиції соціальної взаємодії, що передбачають норми взаємності й довіри, значне поширення різного роду добровільних асоціацій і залучення громадян у політику заради вирішення поставлених перед ними проблем [5, с. 224].

Ймовірно саме така еволюція досліджень соціального капіталу та наукового інтересу до них спричинила характерний сучасності перекис у дослідженні тих проявів соціального капіталу, що пов'язані з існуванням широких відкритих суспільних громад, в тому числі цілих націй. Такий макроекономічний погляд на феномен соціального капіталу сьогодні переважає у працях як вітчизняних, так і іноземних дослідників соціального ка-

підгалузі. Так, Дж. Діксон і К. Гамільтон визначають соціальний капітал як сплав особистісних та інституціональних відносин між людьми, що визначає, чому різним суспільствам різною мірою вдається перетворити наявні у них ресурси на стійкий добробут [6, с. 52]. В. Куценко називає соціальний капітал "клеєм", який скріплює суспільство в єдиний організм [7, с. 34]. В. Слагін пише, що соціальний капітал – це складова національного капіталу суспільства, інтегрований показник результату колективної дії окремих людей і соціальних груп, які внаслідок синергетичного ефекту взаємодії складних біосоціальних систем отримують певні соціально-економічні результати [8]. При цьому під результатами розуміється насамперед позитивний економічний та соціальний ефект для всього суспільства, додатний внесок в його економічний розвиток. Такої точки зору дотримуються А. Гриценко [9], О. Демків [10, с. 104], І. Діскін [11, с. 85], Р. Інглгарт [12], І. Іщенко [13, с. 29], Р. Нуреев [14, с. 144], В. Радаєв [15, с. 129], Дж. Тернер [16, с. 94], Ф. Фукуяма [17, с. 30] та ін. Наприклад, Дж. Тернер робить акцент на здатності соціального капіталу посилити потенціал економічного розвитку суспільства шляхом створення і підтримки соціальних зв'язків і моделей соціальних організацій [16, с. 94]. Й. Діскін та І. Іщенко – в продовження цієї думки – на формуванні соціальним капіталом інституційного середовища, сприятливого для економічного зростання відповідних громад, регіонів, націй [11, с. 85; 13, с. 29]. О. Татарко розширює сферу поширення позитивного ефекту соціального капіталу за межі матеріального добробуту, охоплюючи й психологічний добробут членів досліджуваних соціальних систем. Вчений стверджує, що високий соціальний капітал суспільства не тільки сприяє процвітанню й підвищенню добробуту нації, але й робить її представників більш гармонійними, щасливими й соціально-відповідальними [18, с. 175].

Аналіз зазначених вище праць, як, втім, і переважної більшості наукової літератури з досліджуваного питання, схиляє дослідника до виключно позитивного сприйняття феномену соціального капіталу, його зорієнтованості на вирішення цілого ряду нагальних економіко-соціальних проблем. Соціальний капітал поширює інформацію, зміцнює довіру між партнерами по бізнесу, робить індивідуальну репутацію суспільним надбанням, мобілізує ресурси для суспільних проєктів, підтримує добродійність й інші форми альтруїстичної поведінки та ін. [19, с. 47]

Втім чи не буде такий погляд надто однобоким? Адже, якщо вдатися до старту дослідження соціального капіталу не з робіт Р. Патнема, а, скажімо, з робіт П. Бурдьє, що поряд з Р. Патнемом визнається засновником теорії соціального капіталу, то описаного вище акценту на позитивній ролі соціального капіталу у розвитку всього суспільства ми не знайдемо. За П. Бурдьє, соціальний капітал – це сукупність фактичних і потенційних ресурсів, що пов'язані з наявністю надійних мереж або менш інституціоналі-

зованих відносин на основі взаємного знайомства і визнання – іншими словами, з членством у групі. Остання дає своїм членам опору у вигляді колективного капіталу, "репутації", яка дозволяє їм отримувати кредити у всіх значеннях цього слова [2, с. 248]. Тобто, і в першому, і в другому випадку йдеться про деякий ресурс, утворений у результаті соціальної взаємодії й використовуваний для досягнення деякого соціально-економічного ефекту. Втім це ще не означає ні однозначності позитивної оцінки такого соціально-економічного ефекту (наприклад, мафія або ку-клукс-клан володіли високим рівнем єдності, заснованої на нормах, прийнятних для всіх членів відповідних груп, хоча соціальний капітал даних спільнот ніс у собі деструктивний ефект для оточуючих [20, с. 399]), ні його загальносуспільного поширення.

Усе вище викладене свідчить на користь одного єдиного висновку – незважаючи на небувалу популярність досліджень соціального капіталу, як його зміст, так і вплив на суспільний добробут сьогодні залишаються незрозумілими, породжуючи безліч нових запитань. У чому причина настільки значної дисперсії ефектів дії соціального капіталу? Чому в одних суспільствах він стає запорукою соціально-економічного піднесення, а в інших каталізатором суспільного розколу й економічного занепаду? Що є ключовим фактором перетворення соціального капіталу й активізації його діаметрально протилежних потенціалів впливу на суспільний добробут? Спробуємо знайти відповіді на них у цій статті.

На відміну від макроекономічного підходу Р. Патнема П. Бурдье досліджує соціальний капітал не як загальносуспільне благо, а як "клубне" благо – благо, що існує тільки для членів "клубу", тобто певної групи людей, що об'єдналися з метою спільного виробництва, споживання тощо [21, с. 52]. Досліджуючи різницю між цими двома підходами, Ф. Щултейс пише, що Р. Патнем фокусує дослідження на тому, що умовно може бути названо "валовим національним продуктом соціального капіталу", тоді як П. Бурдье ставить питання, як і ким це благо виробляється і як воно розподіляється в суспільстві між різними класами і категоріями людей [22, с. 1]. Адже суспільні групи, в рамках яких акумулюється соціальний капітал, можуть набувати досить широкого спектру рис і відмінностей. Це можуть бути великі відкриті спільноти – так звані "групи Патнема", орієнтовані на формування суспільних благ та досягнення суспільного добробуту. Сформований в їх рамках соціальний капітал справді стає надбанням усього суспільства, формуючи таку інституційну основу взаємодії економічних суб'єктів, що мінімізує транзакційні витрати в масштабах усього суспільства, перенаправляючи вивільнені ресурси на виробництво товарів та послуг, на створення дійсної корисності, і проявляється у зовнішньому зсуві кривої виробничих можливостей. Це можуть бути малі й закриті соціальні групи – так звані "групи Олсона", метою яких є максимізація добробуту членів групи, в тому числі й за рахунок скоро-

чення добробуту інших членів суспільства. Тобто тут зовнішній зсув кривої виробничих можливостей уже не відбувається. В кращому разі перерозподіл ресурсів між різними суб'єктами відповідної економічної системи забезпечує сталість кривої виробничих можливостей, а в гіршому – її внутрішній зсув, скорочення виробничих можливостей суспільства за рахунок чистих втрат добробуту обумовлених практикою пошуку ренти.

Л. Поліщук і Р. Меняшев, пояснюючи різницю у механізмах дії двох різних видів соціального капіталу, пишуть, що протиставлення відкритого (існуючого в рамках груп Патнема) та закритого (існуючого в рамках груп Олсона) соціального капіталу частково нагадує розмежування між суспільно продуктивною та суспільно непродуктивною діяльністю: обидва види діяльності здатні принести індивідуальну вигоду, але в першому випадку виникає ще й суспільний виграш, а в другому успіх досягається за рахунок чистого перерозподілу уже створених благ на користь членів групи [19, с. 53–54]. А це означає, що від того, які саме групи набули поширення в тому чи іншому суспільстві і залежатиме результативний вектор дії його соціального капіталу.

М. Олсон обґрунтовує, що формування й успішне функціонування малих груп є більш природним [23, с. 18, 78–90]. Це пов'язано з тим, що отриманий соціально-економічний ефект у великій групі, розподіляючись між великою кількістю її учасників, виявляється замалим для стимулювання інвестицій кожного з її членів у формування і підтримання соціального капіталу групи. Зрештою проблема фрірайдерства актуалізується настільки гостро, що стає несумісною із нормальним функціонуванням групи. У малій же групі, навпаки, стимули до інвестицій у соціальний капітал є достатньо сильними, оскільки зиск від ефективної роботи соціального капіталу в її рамках розподілиться між незначною кількістю учасників, залишаючись величиною значною для кожного. Таким чином, малі групи є самодостатніми елементами соціально-економічної структури суспільства, тоді як формування й підтримання функціонування великих вимагає сприятливості цілого ряду інституціональних чинників, серед яких належне інфраструктурне забезпечення економіки, ефективна система правозастосування, відсутність інституційного монополізму тощо. Брак таких інституційних передумов для розвитку великих груп у трансформаційних економіках та економіках країн, що розвиваються, обумовлює зсув капіталотворчої активності (в сенсі формування й стимулювання розвитку соціального капіталу) від груп Патнема до груп Олсона, в результаті чого суспільно ефективний соціальний капітал заміщується суспільно неефективним.

Закриті соціальні групи породжують дискримінацію – аутсайтери виявляються обмеженими в досягненні економічного чи професійного успіху лише тому, що вони позбавлені необхідних для цього членства у групі [19, с. 54]. Така дискримінація, будучи основою нерівномірного розподілу соціаль-

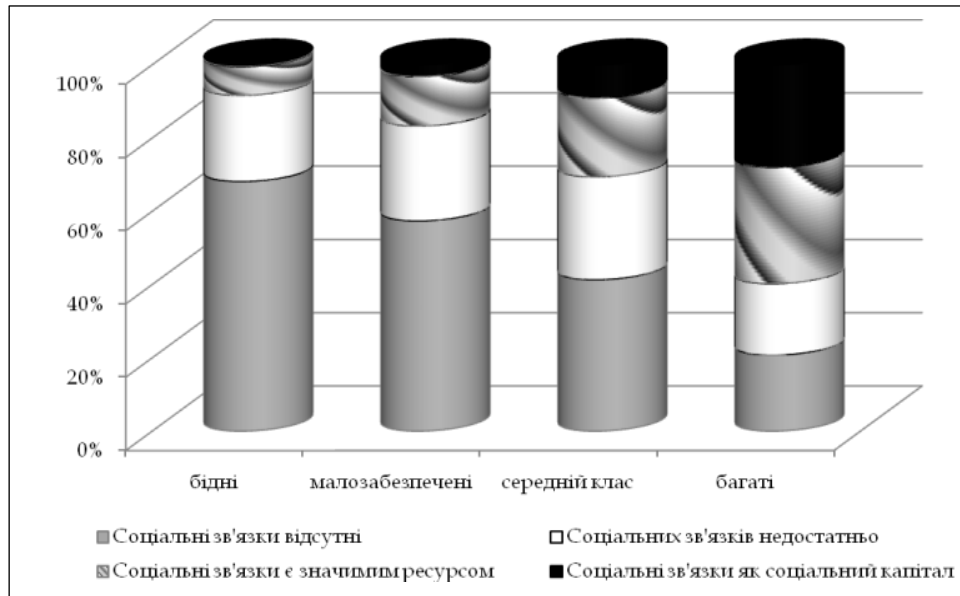
ного капіталу в суспільстві, закладає передумови подальшого нерівномірного розвитку такого суспільства.

Н. Лін виділяє два основних механізми формування і підтримки нерівномірності розподілу соціального капіталу. Перший носить структурний характер і полягає в тому, що різні соціальні групи займають різні позиції в соціально-економічних ієрархіях та володіють завідомо нерівним доступом до цінних суспільних ресурсів – грошей, впливу, інформації тощо. Інший механізм засновано на універсальній тенденції встановлення зв'язків з людьми, схожими на даного індивіда за основними характеристиками – рівнем освіти, соціально-економічним статусом, цінностями, соціальними установками. Така схильність до гомофільії міжособистісних відносин призводить до консервації наявних суспільних нерівностей. Люди, які характеризуються низьким соціальним статусом, мають низький рівень освіти, швидше за все встановлюватимуть зв'язки з людьми з аналогічними характеристиками. Зрештою, їх можливості покращити власне суспільне становище є обмеженими. Еліта ж, що має високий статус і гарне матеріальне становище, вибудовує свої соціальні зв'язки дуже обережно, побоюючись втратити свій елітний статус [24, с. 92]. А отже, очевидною є роль соціального капіталу в посиленні розшарування й сегрегації суспільства.

Емпірично описаний вище взаємозв'язок "соціальний капітал – матеріальний добробут" для економіки Росії підтверджено Н. Давидовою в праці "Соціальний капітал як фактор формування і відтворення соціальних нерівностей". Як бачимо з рис. 1, побудованого за результатами відповідного дослідження, найнижчим є володіння соціальним капіталом у групі бідного населення. По мірі зростання добробуту респондентів монотонно зростає і частка належного їм соціального капіталу.

Те ж саме, напевне, стосуватиметься і бізнес-середовища. Ті суб'єкти господарювання, що володіють сьогодні найбільшим соціальним капіталом, утримуючи його в закритих групах типу груп Олсона, максимізують породжувану його використанням ренту, забезпечуючи тим самим ще більшу соціальну й економічну відірваність відповідної групи від аутсайдерів. Останні ж, володіючи значно меншим обсягом соціального капіталу, а отже й значно меншими можливостями щодо його ефективного використання в економіці ринкової влади, займають позицію об'єкта такої влади та джерела вилучення економічної ренти.

Таким чином виявляється, що ключовим у дослідженні соціального капіталу, як, втім, і будь-якого капіталу, є не тільки і не стільки його наявність, скільки пропорції його розподілу в суспільстві. У своїх попередніх працях, досліджуючи історичну еволюцію світової економіки, ми з'ясували, що саме нерівномірність розподілу різних ресурсів (праці у стародавньому світі, землі в епоху феодалізму, торговельного капіталу в пізньому Середньовіччі, промислового капіталу в капіталістичний період, знань в останні

Рис. 1. Аналіз рівномірності розподілу соціальних зв'язків як основи соціального капіталу в Росії (побудовано автором за даними [25, с. 179])

десятиліття) ставала на кожному етапі джерелом формування й посилення ринкової влади власників відповідних ресурсів з подальшим розширенням останньої за межі ринку чи навіть економіки, перетворенням у владу економічну, символічну, політичну. Зараз можемо говорити про аналогічні наслідки від порушення пропорцій розподілу соціального капіталу в суспільстві. Соціальний капітал може бути і є ефективним джерелом економічного зростання і загального добробуту нації там, де він розподіляється рівномірно між економічними суб'єктами, в однаковій пропорції знижуючи суспільні витрати обмежених економічних ресурсів. Соціальний капітал може бути і є бар'єром економічного зростання і загального добробуту там, де він є надбанням окремих економічних суб'єктів чи їх угруповань, диференціюючи усіх учасників соціально-економічних відносин за принципом належності до групи впливу, посилюючи економічні переваги її членів за рахунок позагрупового бізнесу, окремих незалежних суб'єктів господарювання та фізичних осіб.

1. Hanifan L.J. The Rural School Community Center / L.J. Hanifan // Annals of the American Academy of Political and Social Science. – 1916. – Vol. 67. – P. 130–138.

2. Bourdieu P. The Forms of Capital / P. Bourdieu // Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education. – New-York. : Greenwood. – 1985. – pp. 241–258.

3. Коулман Дж. Капитал социальный и человеческий / Дж.Коулман // Общественные науки и современность. – 2001. – № 3. – С. 121–139.
4. Loury G.C. A Dynamic Theory of Racial Income Differences / G. C. Loury // Women, Minorities, and Employment Discrimination / Ed. by P. Wallace and A. LaMond. – Lexington: Lexington Books. – 203 p. – P. 153–188.
5. Патнэм Р. Чтобы демократия сработала. Гражданские традиции в современной Италии / Р. Патнэм. – М., 1996. – 288 с.
6. Кузьменко А.В. Социальный капитал / А.В. Кузьменко // Челябинский гуманитарий. – 2010. – № 10. – С. 50–57.
7. Куценко В. Роль середовища у формуванні соціального капіталу / В.Куценко // Вісник НАН України. – 2010. – № 12. – С. 25–35.
8. Слагін В.П. Про сутність поняття "соціальний капітал" та його роль у процесі розбудови соціальної держави [Електронний ресурс] / В. П. Слагін // Актуальні проблеми державного управління. – 2011. – № 1. – Режим доступу : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/apdu/2011-1/index.html>
9. Гриценко А. А. Капитализация и социализация экономики в ретроспективе и перспективе [Електронний ресурс] / А. А. Гриценко. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Mtpsa/2009_15/Gricen.pdf. – Назва з екрана.
10. Демкив О. Социальный капитал: теоретические основания исследования и операциональные параметры / О. Демкив // Социология: теория, методы, маркетинг. – 2004. – № 4. – С. 99–111.
11. Дискин И. Е. Экономическая трансформация и социальный капитал / И.Е. Дискин // Проблемы прогнозирования. – 1997. – № 1. – С. 78–96.
12. Inglehart R. Modernization and Postmodernization: Cultural, Economic, and Political Change in 43 Societies. – New Jersey, 1997. – 440 p.
13. Ищенко И.Г. Теоретические подходы к формированию понятия социальный капитал / И.Г. Ищенко // Известия Пензенского государственного педагогического университета им. В.Г. Белинского. – 2006. – С. 28–32.
14. Нуреев Р.М. Человеческий и социальный капитал как основа современной экономики / Р.М. Нуреев, Ю.В. Латов // Экономическая теория, анализ практика. – 2010. – № 5. – С. 139–154.
15. Радаев В.В. Экономическая социология / В.В. Радаев. – М. : Издат. дом ГУ-ВШЭ, 2005. – 603 с.
16. Turner J. The Formation of Social Capital / J. Turner // Social Capital: A Multifaceted Perspective / Ed. by P.Dasgupta & I.Serageldin. – Washington, 2000. – P. 94–146.
17. Фукуяма Ф. Великий разрыв / Ф. Фукуяма. – М. : "Издательство АСТ", 2003. – 474 с.
18. Татарко А.Н. Экономические установки и социальный капитал: кросс-культурное исследование / Татарко А.Н. // Альманах современной науки и образования. – 2010. – № 10. – С. 175–186.
19. Полищук Л. Экономическое значение социального капитала / Л. Полищук, Р. Меньшев // Вопр. экономики. – 2011. – № 12. – С. 46–65.

20. Хоирул Р. Социальный капитал и ислам в Индонезии / Р. Хоирул // Горный информационно-аналитический бюллетень : науч.-тех. журн. – 2010. – № 5. – С. 398–402.
21. Курбатова М.В. Социальный капитал предпринимателя: формы его проявления и особенности в современной российской экономике / М.В. Курбатова, Н.Ф. Апарина // Terra Economicus. – 2008. – Т. 6. – № 4. – С. 45–61.
22. Schultheis F. Social capital and power: a sociological point of view / F. Schultheis // SCALA Discussion Paper. – 2009. – № 13 – 12 p.
23. Олсон М. Логіка колективної дії / М. Олсон ; [пер. з англ., післямова С. Слухая]. – К. : Лібра, 2004. – 272 с.
24. Штырбул С.А. Социальный капитал: к вопросу о концептуализации термина / С.А. Штырбул // Омский науч. вестник. – 2009. – № 6. – С. 89–92.
25. Давыдова Н.М. Социальный капитал как фактор формирования и воспроизводства социальных неравенств / Н.М. Давыдова // Россия реформирующаяся. – 2007. – № 6. – С. 169–182.

Транслітерований список джерел

1. Hanifan L.J. The Rural School Community Center / L.J. Hanifan // Annals of the American Academy of Political and Social Science. – 1916. – Vol. 67. – P. 130–138. [in English]
2. Bourdieu P. The Forms of Capital / P. Bourdieu // Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education. – New-York. : Greenwood. – 1985. – pp. 241-258. [in English]
3. Coleman J. Kapital social'nyj i chelovecheskij / J. Coleman // Obshhestvennye nauki i sovremennost'. – 2001. – № 3. – S.121–139. [in Russian]
4. Loury G.C. A Dynamic Theory of Racial Income Differences / G.C. Loury // Women, Minorities, and Employment Discrimination / Ed. by P. Wallace and A. LaMond. – Lexington: Lexington Books. – 203 p. – P.153-188. [in English]
5. Putnam R. D. Chtoby demokratiya srobotala. Grazhdanskije tradicii v sovremennoj Italii / R. D. Putnam – M., 1996. – 288 s. [in Russian]
6. Kuz'menko A.V. Social'nyj kapital / A.V. Kuz'menko // Chelyabinskij gumanitarij. – 2010. – № 10. – S. 50–57. [in Russian]
7. Kucenko V. Rol' seredovyshha u formuvanni social'nogo kapitalu / V.Kucenko // Visnyk NAN Ukrai'ny. – 2010. – № 12. – S. 25–35. [in Ukrainian]
8. Jelagin V.P. Pro sutnist' ponjattja "social'nyj kapital" ta jogo rol' u procesi rozbudovy social'noi' derzhavy [Elektronnyj resurs] / V.P.Jelagin // Aktual'ni problemy derzhavnogo upravlinnja. – 2011. – № 1. – Rezhym dostupu: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/apdu/2011-1/index.html> [in Ukrainian]
9. Grycenko A.A. Kapytalizacyja y socyalizacyja ekonomyky v retrospektyve y perspektyve [Elektronnyj resurs] / A.A. Grycenko. – Rezhym dostupu: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Mtpsa/2009_15/Gricen.pdf. – Nazva z ekrana. [in Ukrainian]
10. Demkiv O. Social'nyj kapital: teoreticheskie osnovaniya issledovaniya i operacion-al'nye parametry / O.Demkiv // Sociologiya: teoriya, metody, marketing. – 2004. – № 4. – С. 99–111. [in Russian]

11. Diskin I.E. E'konomicheskaya transformaciya i social'nyj kapital / I.E. Diskin // Problemy prognozirovaniya. – 1997. – № 1. – S. 78–96. [in Russian]
12. Inglehart R. Modernization and Postmodernization: Cultural, Economic, and Political Change in 43 Societies. – New Jersey, 1997. – 440 p. [in English]
13. Ishhenko I.G. Teoreticheskie podxody k formirovaniyu ponyatiya social'nyj kapital / I.G. Ishhenko // Izvestiya Penzskogo gosudarstvennogo pedagogicheskogo universiteta im. V.G.Belinskogo. – 2006. – S. 28–32. [in Russian]
14. Nureev R.M. Chelovecheskij i social'nyj kapital kak osnova sovremennoj e'konomiki / R.M.Nureev, Yu.V.Latov // E'konomicheskaya teoriya, analiz praktika. – 2010. – №5. – S.139–154. [in Russian]
15. Radaev V.V. E'konomicheskaya sociologiya / V.V. Radaev. – M. : Izdat. dom GUVShE', 2005. – 603 s. [in Russian]
16. Turner J. The Formation of Social Capital / J. Turner // Social Capital: A Multifaceted Perspective / Ed. by P.Dasgupta & I.Serageldin. – Washington, 2000. – P. 94–146. [in English]
17. Fukuyama F. Velikij razryv / F.Fukuyama. – M. : "Izdatel'stvo AST", 2003. – 474 c. [in Russian]
18. Tatarko A.N. E'konomicheskie ustanovki i social'nyj kapital: kross-kul'turnoe issledovanie / Tatarko A.N. // Al'manax sovremennoj nauki i obrazovaniya. – 2010. – № 10. – S. 175–186. [in Russian]
19. Polishhuk L. E'konomicheskoe znachenie social'nogo kapitala / L. Polishhuk, R. Menyashchev // Vopr. e'konomiki. – 2011. – № 12. – S. 46–65. [in Russian]
20. Xoirul R. Social'nyj kapital i islam v Indonezii / R. Xoirul // Gornyj informacionno-analiticheskij byulleten' : nauch.-tex. zhurn. – 2010. – № 5. – S. 398–402. [in Russian]
21. Kurbatova M.V. Social'nyj kapital predprinimatel'ya: formy ego proyavleniya i osobennosti v sovremennoj rossijskoj e'konomike / M.V. Kurbatova, N.F. Aparina // Terra Economicus. 2008. – T. 6. – № 4. – S. 45–61. [in Russian]
22. Schultheis F. Social capital and power: a sociological point of view / F. Schultheis // SCALA Discussion Paper. – 2009. – № 13 – 12 p. [in English]
23. Olson M. Logika kolektivnoi' dii' / M. Olson ; [per. z angl., pisljamova S.Slujhaja]. – K. : Libra. – 2004. – 272 s. [in Ukrainian]
24. Shtyrbul S.A. Social'nyj kapital: k voprosu o konceptualizacii termina / S.A. Shtyrbul // Omskij nauch. vestnik. – 2009. – № 6. – S. 89–92. [in Russian]
25. Davydova N.M. Social'nyj kapital kak faktor formirovaniya i vosproizvodstva social'nyx neravenstv / N.M. Davydova // Rossiya reformiruyushhayasya. – 2007. – № 6. – S.169–182. [in Russian]

Отримано 15.04.13

А.Г. Герасименко, канд. экон. наук

ПРОПОРЦИИ РАСПРЕДЕЛЕНИЯ СОЦИАЛЬНОГО КАПИТАЛА
В ОБЩЕСТВЕ – КЛЮЧ К УСТАНОВЛЕНИЮ ВЕКТОРА ЕГО ВЛИЯНИЯ
НА ОБЩЕСТВЕННОЕ БЛАГОСОСТОЯНИЕ

В статье исследованы разные подходы к определению социального капитала и его роли в экономике, в результате чего выяснено, что социальный капитал может порождать как положительнее социально-экономические эффекты, стимулируя экономическое развитие страны, так и отрицательные, сдерживая его, порождая общественные диспропорции. Установлено, что характер действия социального капитала является функцией степени равномерности его распределения в обществе.

Ключевые слова: социальный капитал, группы Патнэма, группы Олсона, общественное благосостояние.

A.G. Gerasymenko, PhD in Economics

PROPORTIONS OF SOCIAL CAPITAL ALLOCATION
IN THE SOCIETY AS A KEY TO DEFINING THE VECTOR
OF ITS EFFECT ON SOCIAL WELFARE

The article investigates different approaches to social capital defining as well as to the role of social capital in the economy. The author has found out that social capital can bring forth the range of positive social and economic effects, stimulating the economic development of the country. It also can bring force some negative effects, keeping a check on economic development and proliferating social disproportions. It has been elicited that the way of social capital impact on social welfare is a function of the equitability of its allocation in the society.

Keywords: social capital, Putnam groups, Olson groups, social welfare.